

Lovforslag nr. L 179. Fremsat den 8. februar 1990 af justitsministeren (Engell)

Forslag

til

Lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber

Privat bidrag til politiske partier

§ 1. Arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til, skal tilsikre, at bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt opkrævet over medlemskontingentet er frivilligt for det enkelte medlem.

§ 2. Medlemmer, der ønsker at blive fritaget for at betale bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt over medlemskontingentet, skal afgive en skriftlig erklæring herom.

Stk. 2. Foreningen skal en gang hvert år tilsende medlemmerne en blanket, der indeholder teksten til en sådan erklæring. Denne forpligtelse kan opfyldes ved, at blanketten trykkes i et medlemsblad eller lignende publikation. Erklæringen skal have følgende tekst: »Jeg ønsker at være fritaget for at betale bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt over medlemskontingentet.«

Stk. 3. Erklæringen skal indsendes til foreningens revisor. Dette skal fremgå af den i stk. 2 nævnte blanket. Erklæringer, som medlemmerne indsender til foreningen, skal straks viderendesendes til foreningens revisor. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om blankettens udformning og om revisors behandling af de modtagne erklæringer.

Stk. 4. Der må ikke ske uberettiget videregivelse af oplysninger om, hvem der er fritaget for betaling af bidrag eller har anmodet herom.

Politiske partiers regnskaber

§ 3. Partier, der har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-parlamentet, skal aflægge regnskab over partiets landsorganisations indtægter og udgifter. Regnskabet skal indeholde oplysninger om følgende indtægtstyper:

- 1) Offentlig partistøtte.
- 2) Kontingentindtægter.
- 3) Yderligere private tilskud fra private personer.
- 4) Renteindtægter.
- 5) Tilskud fra internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger.

§ 4. Regnskabet aflægges årligt for perioden 1. januar til 31. december.

Stk. 2. Regnskabet skal underskrives af partiets ledelse og indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet.

§ 5. Partiets ledelse indsender senest 6 måneder efter regnskabsårets afslutning en bekræftet kopi af regnskabet til Folketinget, der fremlægger regnskabet til gennemsyn for offentligheden.

Straffebestemmelser, ikrafttræden m.v.

§ 6. Overtrædelse af § 2, stk. 4, straffes med bøde.

Stk. 2. For overtrædelse af § 2, stk. 4, kan foreningen som sådan pålægges bødeansvar.

Stk. 3. I forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

§ 7. Loven træder i kraft den 1. januar 1991.

§ 8. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Den 12. april 1988 vedtog Folketinget i forbindelse med behandlingen af en forespørgsel (F 41) til justitsministeren om offentliggørelse af de politiske partiers regnskaber følgende dagsorden, jf. Folketingstidende 1987/88, Folketingets forhandlinger, sp. 9487 ff:

»Folketinget tilkendegiver, at der inden udgangen af maj måned 1988 skal vedtages en folketingsbeslutning, som opfordrer:

1. Alle organisationer til at drage omsorg for, at de enkelte medlemmer får mulighed for at meddele, at der ikke igennem deres kontingent kan ydes støtte til politiske partier.

2. Alle opstillingsberettigede partier til at offentliggøre deres regnskaber, herunder bidrag fra organisationer og virksomheder.

I tilfælde af, at det ikke lykkes at vedtage en sådan folketingsbeslutning, opfordres regeringen til i folketingsåret 1988-89 at fremkomme med lovforslag herom.

Herefter går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

Det foreliggende lovforslag er fremsat for at opfylde denne dagsorden.

2. Spørgsmålet, om der bør gennemføres lovregler om private bidrag til politiske partier og om offentliggørelse af partiernes regnskaber, har tidligere flere gange været behandlet i Folketinget. I de seneste folketingssamlinger har spørgsmålet været drøftet i forbindelse med behandlingen af forslag til folketingsbeslutning om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (B 54) og forslag til folketingsbeslutning om bidrag til politiske partier (B 55). Beslutningsforslagene er optrykt i Folketingstidende 1986/87, tillæg A, sp. 2043 ff (B 54) og 2047 ff (B 55). Fremsættelsen er gengivet i Folketingstidende 1986/87, Folketingets forhandlinger, sp. 2526. Førstebehandlingen er gengivet, a.st., sp. 5904 ff og 5920 ff. Folketingets politisk-økonomiske udvalg afgav beretning om begge forslag den 20. august 1987. Beretningen er optrykt i Folketingstidende 1986/87, tillæg B, sp. 2933 ff.

Beslutningsforslaget om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber blev genfremsat den 11. november 1987 (B 40), jf. Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1489, Forhandlingerne, sp. 1607. Førstebehandlingen er gengivet i Folketingstidende 1987/88, Folketingets forhandlinger, sp. 3287 ff. Beslutningsforslaget om bidrag til politiske partier blev genfremsat den 28. januar 1988 (B 94), jf. Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 3817, Forhandlingerne, sp. 5864. Førstebehandlingen er gengivet i Folketingstidende 1987/88, Folketingets forhandlinger, sp. 7456 ff. Forslagene blev henvist til behandling i politisk-økonomisk udvalg, der på grund af nyvalg ikke afgav betænkning. Der blev på grund af valget heller ikke senere i folketingsåret fremsat forslag til folketingsbeslutning til opfyldelse af dagsordenen af 12. april 1988, jf. ovenfor under punkt 1.

3. Det foreliggende lovforslag indeholder følgende hovedpunkter:

a) Lovforslaget indeholder i §§ 1 og 2 nogle generelle bestemmelser, hvorefter faglige sammenslutninger skal sikre medlemmerne ret til selv at bestemme, om de over medlemskontingentet vil yde økonomisk støtte til politiske partier eller partipolitiske formål.

Lovforslaget har ikke til hensigt at udelukke, at en faglig sammenslutning eller forening yder støtte til partipolitiske formål. Spørgsmålet, om foreningen af sin formue kan yde bidrag til sådanne formål, afgøres efter foreningens vedtægter.

Medlemmer, der ønsker at blive fritaget for at betale bidrag til partipolitiske formål, skal afgive en skriftlig erklæring herom til foreningen, jf. § 2, stk. 1. Fritagelsen gælder, indtil medlemmet påny tilkendegiver, at han eller hun ønsker at bidrage til politiske partier over kontingentet. Foreningen skal efter stk. 2 årligt tilsende medlemmerne en blanket, der indeholder teksten til en sådan erklæring. Erklæringen skal affattes på den i lovtæksten angivne måde.

Det er i de senere års lovgivning kommet til udtryk, at oplysninger om politiske og foreningsmæssige forhold efter Folketingets opfattelse i vidt omfang er et spørgsmål, som hører til den enkeltes privatliv og

F. t. l. vedr. politiske partiers regnskaber

derfor bør nyde særlig beskyttelse mod uberettiget offentliggørelse eller videregivelse i øvrigt. På den baggrund er det i § 2, stk. 3 bestemt, at en erklæring om fritagelse skal indsendes til foreningens revisor. Det er hensigten, at revisoren herefter skal opgøre hvor mange medlemmer, som ønsker at blive fritaget. Antallet af medlemmer videregives til foreningen. Revisor må efter bestemmelsen i § 2 stk. 4, i øvrigt ikke videregive oplysninger om, hvilke medlemmer der ønsker at blive fritaget for at betale sådanne bidrag.

b) I lovforslagets §§ 3-5 er der fastsat regler om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber. Efter forslaget skal partier, der har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europaparlamentet aflægge regnskab over partiets indtægter og udgifter.

De politiske partier er i dag meget forskelligt organiseret på lokalt plan. Nogle partier har som led i deres opbygning selvstændige vælgerforeninger og kredsforeninger, der fuldt ud arbejder på frivilligt, ulønnet grundlag, og som det ikke vil være rimeligt at pålægge en særlig regnskabspligt. I det omfang de lokale partiforeninger yder økonomisk støtte til partiets landsorganisation, eller medlemsbidragene m.v. fordeles mellem vælgerforeningerne, kredsforeningerne og landsorganisationen, vil bidragene til landsorganisationen indgå i indtægtsposterne i dennes regnskaber. På den baggrund er det foreslået, at regnskabspligten kun skal gælde for partiets landsorganisation.

De politiske partiers regnskaber skal indeholde en række oplysninger om partiets indtægtsforhold, herunder om størrelsen af indtægter, der er modtaget fra det offentlige gennem reglerne om offentlig partistøtte, fra medlemmerne og andre private, fra internationale organisationer, f.eks. EF og fra kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger. Det følger af principperne i grundloven om hemmelige, frie og lige valg til Folketinget, at borgerne har adgang til at ytre deres politiske mening anonymt. Der er også en lang og fast tradition her i landet for, at borgerne, uden at det skal komme offentligt frem, kan yde bidrag til partier, hvis politik de ønsker at støtte. Der stilles derfor ikke krav om, at det skal oplyses, fra hvem bidragene er modtaget.

Regnskabspligten omfatter også partiets udgifter. Der er dog ikke fundet behov for at stille særlige krav til specifikationen af udgifterne ud over de retningslinier, der allerede i dag følges ved udarbejdelsen af partiernes regnskaber, og som følger af god regnskabskik.

Efter lovforslaget skal regnskaberne indsendes til

Folketinget, der fremlægger dem til gennemsyn for offentligheden.

I loven om offentlig økonomisk støtte til politiske partier, jf. lov nr. 940 af 23. december 1986, er der ikke fastsat særlige krav om revision af partiernes regnskaber. På den baggrund er der heller ikke fundet grundlag for at fastsætte særlige regler om revision i det foreliggende lovforslag.

c) Lovforslaget indeholder i § 6 regler om bødeansvar for overtrædelse af lovforslagets § 2, stk. 4, og for overtrædelse af forskrifter fastsat i medfør af loven i det omfang det bestemmes i forskrifterne.

4. Lovforslaget forventes ikke at medføre udgifter af væsentlig betydning for det offentlige eller administrative konsekvenser i øvrigt, idet det forudsættes, at fremlæggelsen af de politiske partiers regnskaber kan ske som led i Folketingets almindelig arbejde inden for de nuværende administrative rammer.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til, som hidtil har mulighed for at yde bidrag til politiske partier, hvis det er berettiget efter sammenslutningens vedtægter.

Foreningen skal dog tilsikre medlemmerne, at bidrag til politiske partier og partipolitiske formål i øvrigt opkrævet over medlemskontingentet, er frivilligt for det enkelte medlem. Foreningen kan selv træffe nærmere bestemmelser om, på hvilken måde den vil tilsikre medlemmerne frivillighed med hensyn til partibidrag m.v.

Bestemmelsen omfatter faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til. Afgrænsningen af de foreninger, der omfattes af loven, svarer til den afgrænsning, der er foretaget i ligningslovens § 13 og fondslovens § 2, stk. 1, nr. 1. Omfatter et således ikke blot arbejdsgiver- og fagforeninger, men også sammenslutninger, som f.eks. Industri- og Håndværksrådet. Foreninger, der ikke har til hovedformål at varetage de enkelte medlemmers økonomiske interesser, f.eks. sammenslutninger der mere generelt beskæftiger sig med samfundsspørgsmål, er ikke omfattet af bestemmelsen.

Bestemmelsen omfatter bidrag til alle partier, bevægelser, lister m.v., der opstiller til Folketingsvalg, kommunale valg, valg til Europaparlamentet og an-

dre offentlige valg. Bidrag til f.eks. Folkebevægelsen mod EF og andre bevægelser, der opstiller til offentlige valg, vil således også være omfattet.

Til § 2

Medlemmer, der ønsker at blive fritaget for at betale bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt over medlemskontingentet, skal efter *stk. 1* give skriftlig besked om det.

Foreningen skal efter *stk. 2* årligt tilsende medlemmerne en blanket, der indeholder teksten til en sådan erklæring. Den erklæringstekst, som foreningen sender til medlemmerne, skal affattes på den i bestemmelsen angivne måde. Derimod gælder der ingen formkrav med hensyn til de erklæringer, som medlemmerne selv udfærdiger. Medlemmerne kan således også fritages ved at afgive skriftlig erklæring herom på anden måde.

Efter bestemmelsen i *stk. 3*, skal det af blanketten fremgå, at den skal indsendes til foreningens revisor. Har medlemmerne selv udfærdiget erklæringen og indsendt den til foreningen, eller er blanketten ved en fejl sendt til foreningen, skal foreningen efter *stk. 3* straks videresende den til foreningens revisor. De nærmere regler for revisors behandling af erklæringerne fastsættes af justitsministeren. Det er tanken, at revisor skal opgøre antallet af medlemmer, som ønsker fritagelse, og give foreningen underretning herom. Det forudsætter, at revisor har adgang til en fortegnelse over foreningens medlemmer. Det er derimod ikke tanken, at revisor skal videregive oplysninger om, hvem der har begæret fritagelse, til foreningen. Revisor vil efter bestemmelsen i *stk. 4* heller ikke være berettiget hertil.

Der må efter *stk. 4* ikke i øvrigt ske uberettiget videregivelse af oplysninger om, hvem der er fritaget for betaling af bidrag, eller om hvem der har anmodet om fritagelse for betaling af bidrag. Bestemmelsen omfatter også de medarbejdere i foreningen, som modtager og videresender de erklæringer, som kommer foreningen i hænde i stedet for foreningens revisor. Om baggrunden for bestemmelsen henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3 a.

Til § 3

Bestemmelsen indeholder en pligt for partier, der har været opstillet til det seneste valg til Folketinget eller Europaparlamentet, til at aflægge regnskab over

partiets indtægter og udgifter. Regnskabspligten gælder kun for partiets landsorganisation. Lokale vælgerforeninger eller kredsforeninger og personer, der opstiller uden for partierne er ikke omfattet af bestemmelsen. Der er i bestemmelsen stillet særlige krav til specifikation af regnskabets indtægtsside. Regnskabet skal indeholde oplysning om størrelsen af de beløb, der hidrører fra hver af de grupper af indtægter, som er nævnt i § 3. Det kræves ikke, at den enkelte bidragsyder skal angives ved navn i regnskabet.

Til § 4

Regnskabsperioden er efter *stk. 1* kalenderåret. Regnskabet skal i følge *stk. 2* underskrives af partiets ledelse og indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet. Hvem der underskriver regnskabet og erklæringen afgøres i øvrigt efter partiets vedtægter.

Til § 5

Bestemmelsen indeholder en pligt for partiets ledelse til senest 6 måneder efter regnskabsårets afslutning at indsende en bekræftet kopi af regnskabet til Folketinget, der fremlægger det. Formålet med kravet om fremlæggelse er at give offentligheden indsigt i, hvorledes de politiske partier tilvejebringer deres økonomiske midler. Regnskabet indsendes til Folketinget. Regnskabet skal ikke gennemgås, kontrolleres eller godkendes af Folketinget, men alene gøres tilgængeligt for offentligheden. Der påhviler ikke efter bestemmelsen Folketinget en pligt til at mangfoldiggøre eller på anden måde offentliggøre eller udgive kopier af eller oversigter over regnskaberne.

Til § 6

Den, der er ansvarlig for overtrædelse af § 2, *stk. 4*, straffes med bøde. Efter *stk. 2* kan der pålægges foreningen som sådan bødeansvar. Efter *stk. 3* kan der i de forskrifter, som kan fastsættes efter § 2, *stk. 3*, fastsættes bestemmelser om straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Til § 7

Bestemmelserne i lovens §§ 3-5 finder første gang anvendelse på regnskabsåret 1. januar-31. december 1991.